

Informacja o dostępnych instrumentach wsparcia dla rolników poszkodowanych przez powódź, obsunięcia ziemi i huragany

19.08.2010

I. Instrumenty wsparcia dotyczące warunków życia rodziny

1. **pomoc społeczna dla rodzin rolniczych**¹, w formie jednorazowego zasiłku celowego w wysokości:

a) **2.000 zł** dla rodzin rolniczych prowadzących gospodarstwa rolne o powierzchni **do 5 ha** użytków rolnych albo dział specjalny produkcji rolnej;

b) **4.000 zł** dla rodzin rolniczych prowadzących gospodarstwa rolne o powierzchni **powyżej 5 ha** użytków rolnych.

Wysokość zasiłku ulega zmniejszeniu o 50%, jeżeli nie została zawarta umowa ubezpieczenia co najmniej 50% powierzchni upraw rolnych lub co najmniej 50% liczby zwierząt gospodarskich od co najmniej jednego z ryzyk, tj. suszy, gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, piorunu, obsunięcia się ziemi lub lawiny.

Poszkodowani rolnicy mogą składać wnioski o pomoc do gminnego ośrodka pomocy społecznej do dnia 30 września 2010 r.² **Przy przyznawaniu zasiłku celowego nie będzie przeprowadzany wywiad środowiskowy i nie będzie stosowane kryterium dochodowe.** O pomoc w ramach programu będą mogli ubiegać się rolnicy, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, szkody spowodowane przez powódź i inne niekorzystne zjawiska atmosferyczne, oszacowane przez komisje powołane przez wojewodów - wyniosą średnio powyżej 30 proc. średniej rocznej produkcji rolnej (w stosunku do produkcji z 3 lat poprzedzających rok, w którym wystąpiły szkody, albo 3 lat w okresie pięcioletnim poprzedzającym rok, w którym wystąpiły szkody z pominięciem roku o wielkości produkcji najwyższej i najniższej).

2. **bezwrotne zasiłki celowe dla gospodarstw domowych**³, w tym dla rodzin rolników, poszkodowanych w wyniku powodzi, udzielane w wysokości:

- do 6 tys. zł – każda rodzina lub osoba samotna,
- do 20 tys. zł – na remont budynków mieszkalnych – po uzyskaniu zaświadczenia od wójta,
- do 100 tys. zł – na remont budynków mieszkalnych – po wycenie rzeczoznawcy.

Pomoc wypłacana jest przez gminne lub miejskie ośrodki pomocy społecznej.

3. **jednorazowe świadczenie pieniężne dla dzieci i uczniów** tzw. zasiłek powodziowy na dziecko lub ucznia, który w roku szkolnym 2009/2010 realizuje roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne, obowiązek szkolny lub obowiązek nauki w każdym typie szkoły, wynosi 1000 zł. Świadczenie jest wypłacane tym dzieciom i uczniom, których rodziny zostały zakwalifikowane do otrzymania bezwrotnego zasiłku celowego w kwocie do 6 tys. zł (o którym mowa wyżej).

W celu otrzymania tego świadczenia rodzic lub uczeń pełnoletni musi zgłosić się do wójta/burmistrza/prezydenta miasta właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka lub ucznia. Rodziny nie są zobowiązane do przedkładania dodatkowych informacji oraz zaświadczeń w celu otrzymania tego świadczenia. Otrzymanie zasiłku powodziowego nie eliminuje możliwości ubiegania się o pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników z programu „Wyprawka szkolna”.

4. **zatrudnienie przy robotach publicznych** rolników prowadzących gospodarstwa rolne o pow. powyżej 2 ha oraz domowników, poszkodowanych w wyniku powodzi⁴. Na roboty publiczne kieruje starosta do organizatora robót publicznych. Zainteresowani rolnicy winni się zgłosić do powiatowego urzędu pracy. Zatrudnienie z tego tytułu może trwać przez okres 12 miesięcy, ale nie dłużej niż do 31 grudnia 2011 r.

Rolnicy, którzy podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników mogą podlegać nadal temu ubezpieczeniu w okresie zatrudnienia przy wykonywaniu robót publicznych, jeżeli złożą w KRUS oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia.

5. **pomoc żywnościowa** - w ramach programu dostarczania żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej uprawnione organizacje charytatywne tj. Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Czerwony Krzyż oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej dystrybuują dla najbardziej potrzebujących gotowe artykuły spożywcze w postaci mąki, makaronu, płatków kukurydzianych, musli, kaszy jęczmiennej, mleka UHT, serów żółtych i topionych, cukru oraz dżemu. Instytucją odpowiedzialną za realizację ww. programu, polegającego na dostarczaniu artykułów żywnościowych

pochodzących z przetworzenia towarów udostępnionych z zapasów interwencyjnych państw UE lub z zakupów rynkowych, jest Agencja i Rynku Rolnego.

6. zmiana zasad liczenia dochodu z gospodarstwa rolnego dotkniętego klęską powodzi (jeżeli zalaniu uległo co najmniej 30% powierzchni tego gospodarstwa)⁵. Instrument obowiązuje w okresie do dnia 31 grudnia 2011 r.:

a) rolnicy dotknięci klęską powodzi nie wliczają powierzchni, która uległa zalaniu do dochodu z gospodarstwa. Jest to ważne dla osób, które będą ubiegać się o prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej albo prawo do świadczeń rodzinnych.

b) pomocy finansowej uzyskanej w związku z powodzią nie wlicza się do dochodu, przy ubieganiu się o uzyskanie świadczeń o charakterze socjalnym, ulg, dodatków i zwolnień, w tym z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, stypendiów i pomocy materialnej dla uczniów i studentów.

II. Instrumenty wsparcia dla prowadzonej działalności rolniczej

1. ulgi w podatku rolnym za 2010 r.⁶ – rolnicy dotknięci powodzią mogą ubiegać się o udzielnie ulgi w podatku rolnym za rok 2010. Zainteresowani winni złożyć stosowny wniosek do wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast.

2. udzielanie ulg w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne⁷ rolników oraz regulowaniu zaległości z tego tytułu w formie odroczenia terminu płatności składek i rozkładania ich na dogodnie raty, a także umarzenie w całości lub w części bieżących składek na indywidualny wniosek rolnika, który poniósł szkody spowodowane przez powódź, które wynoszą **powyżej 30 proc.** średniej rocznej produkcji rolnej. Wniosek składa się do najbliższej jednostki KRUS. **Kasa rozpatrzy wniosek o ulgę w uproszczonym trybie.**

Rolnicy ubiegający się o tę ulgę, w związku z tym, iż jest to pomoc publiczna, muszą złożyć oświadczenie o wysokości łącznej kwoty pomocy publicznej udzielonej przez inne instytucje lub organy, np. Agencje, organy podatkowe.

3. kredyty preferencyjne na wznowienie produkcji.⁸ Rolnicy poszkodowani w wyniku powodzi mogą skorzystać z kredytu oprocentowanego w wysokości 2% w skali roku (w przypadku rolnika, który zawarł umowę ubezpieczeniową co najmniej 50% powierzchni upraw rolnych lub co najmniej 50% liczby zwierząt gospodarskich od co najmniej jednego z ryzyk: suszy, gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, piorunu, obsunięcia się ziemi lub lawiny), który może być przeznaczony na zakup środków do produkcji rolnej, jak i odtworzenie zniszczonych środków trwałych.

Udzielanie pomocy finansowej dla gospodarstw rolnych, działów specjalnych produkcji rolnej i zakładów przetwórstwa produktów rolnych polega na:

- stosowaniu **dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych i „klęskowych”** udzielanych ze środków własnych banków, które zawarły z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa stosowne umowy;
- udzielaniu **gwarancji i poręczeń spłaty kredytów inwestycyjnych i „klęskowych”;**
- częściowej **spłacie kapitału kredytu inwestycyjnego.**

4. odraczanie, rozkładanie na raty, umarzenie w części lub w całości **płatności z tytułu umów sprzedaży i dzierżawy nieruchomości** Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa bez stosowania opłat i odsetek za okres odroczenia.[9] W celu uzyskania pomocy rolnik powinien złożyć wniosek wraz protokołem Komisji o oszacowanej wysokości szkód do właściwego Oddziału Terenowego Agencji Nieruchomości Rolnych.

5. dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany. Dopłaty te będą obejmowały producentów rolnych, którzy jesienią 2010 r. oraz wiosną 2011 r. zakupią i użyją do siewu materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany. Uczestnikami mechanizmu mogą być producenci rolni, w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, którzy zużywają do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.

Warunkiem uzyskania dopłaty jest zużycie do obsiania 1 ha gruntów rolnych ilości materiału siewnego określonej w rozporządzeniu Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie minimalnej ilości materiału siewnego, jaka powinna być użyta do obsiania lub obsadzenia 1 ha powierzchni gruntów ornych (Dz. U. Nr 236, poz. 1639).

Stawki dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany wynoszą odpowiednio:

- 100 zł – w przypadku zbóż, mieszanek zbożowych i pastewnych;
- 160 zł – w przypadku roślin strączkowych;
- 500 zł – w przypadku ziemniaków.

Rolnicy zainteresowani tymi dopłatami mogą składać wnioski do Agencji Rynku Rolnego od 15 stycznia do 25 czerwca 2011 r.

Aktualnie trwają prace nad projektem ustawy, która wprowadzi dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. i nie będą one miały charakteru pomocy de minimis w rolnictwie, tzn. przygotowywane wsparcie finansowe nie będzie zaliczane do indywidualnych limitów pomocy w rolnictwie, przy wykorzystaniu tego samego mechanizmu udzielania dopłat.

6. wyłączenie do dnia 31 maja 2011 r. stosowania przepisów ustawy - Prawo wodne w stosunku do urzędzeń wodnych w tym do **stawów rybnych oraz innych stawów** (art. 7 ust. 1 i 2 ustawa z dnia 24 czerwca 2010 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z maja i czerwca 2010 r.* (Dz. U. nr 123, poz. 835).

7. dopłaty do składek producentów rolnych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia od wystąpienia zdarzeń losowych¹⁰, w tym:

- dla produkcji roślinnej (tj. upraw - zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych) od: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, suszy, ujemnych skutków przezimowania lub przymrozków wiosennych,

- dla produkcji zwierzęcej (tj. bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń) od: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, uboju z konieczności.

Poziom dopłat z budżetu państwa do składek ubezpieczeń należnych od producentów rolnych z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia upraw rolnych lub zwierząt gospodarskich w 2010 r. wynosi: 50% składki do 1 ha upraw rolnych i 50% składki do 1 szt. zwierzęcia gospodarskiego. Umowy ubezpieczenia z producentami rolnymi od ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych w rolnictwie można zawierać z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie, Towarzystwem Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie, Concordia Polska Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Poznaniu.

8. przyspieszenie wypłaty płatności bezpośrednich i z tytułu ONW za rok 2010.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa osobom poszkodowanym w wyniku powodzi będzie wypłacała tę pomoc w pierwszej kolejności.

Rolnicy poszkodowani w wyniku powodzi, którzy złożyli wnioski po terminie mają możliwość otrzymania płatności w pełnej wysokości.

9. możliwość ubiegania się przez producentów rolnych i inne podmioty korzystające z pomocy finansowej udzielanej w ramach płatności bezpośrednich, płatności ONW, płatności rolnośrodowiskowych i zalesieniowych w ARiMR o:

- **zachowanie prawa do pomocy** w odniesieniu do obszaru i zwierząt kwalifikowanych w momencie wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności;
- **nie pomniejszanie kwot płatności**, jeżeli nie zostaną spełnione wymogi i normy w ramach wzajemnej zgodności, w przypadku gdy dana niezgodność jest wynikiem działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności;
- **nie stosowanie obniżek z tytułu złożenia wniosku po terminie**, jednak nie później niż do dnia 11.06.2010 r. pod warunkiem poinformowania ARiMR i udokumentowania wystąpienia w gospodarstwie siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności.

Przypadki siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych wraz z dowodami ich wystąpienia należy zgłosić na piśmie w terminie 10 dni roboczych od dnia, w którym rolnik uzyskuje taką możliwość. Rodzaje dowodów potwierdzających działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.¹¹

10. możliwość wystąpienia z wnioskiem przez beneficjentów działań SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego... 2004-2006” oraz działań PROW 2007-2013 poszkodowanych w wyniku powodzi do podmiotów wdrażających (ARiMR, ARR, Urzędy Marszałkowskie, FAPA) o **zwolnienie ze zobowiązań** wynikających z podpisanych umów lub możliwość zmiany terminów, w tym dotyczących wykonania zobowiązań.

11. możliwość sfinansowania lub dofinansowania przez ARiMR kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt na wniosek producentów rolnych.

12. możliwość skorzystania z nieodpłatnych działań Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej i okręgowych stacji chemiczno-rolniczych na rzecz powodziar polegających na:

- przeprowadzaniu badań gleb i roślin pod kątem wystąpienia ewentualnych skażeń na skutek naniesienia przez falę powodziową niebezpiecznych substancji chemicznych;
- ocenie stanu skażenia i wydawaniu stosownych wskazówek do dalszego postępowania;
- przeprowadzeniu badań gleb pod kątem oceny odczynu oraz zasobności w przyswajalne formy podstawowych składników pokarmowych roślin;
- wydawaniu zaleceń nawozowych, w tym zaleceń dotyczących wapnowania gleb, w celu ułatwienia rolnikom doprowadzenia stanu gleb do standardów sprzyjających produkcji roślinnej;
- prowadzeniu działalności doradczej, w tym związanej z opracowaniem planów nawożenia, działalności szkoleniowej i informacyjnej skierowanej do rolników z terenów dotkniętych powodzią;
- przeprowadzaniu podstawowych badań ogrodniczych gleb na terenach ogrodów działkowych zalanych w czasie powodzi.

13. możliwość skorzystania z działań Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w zakresie:

- oceny stanu fitosanitarnego upraw na obszarach dotkniętych powodzią,
- pomocy zainteresowanym podmiotom przy odtwarzaniu utraconych dokumentów (np.: decyzji, zaświadczeń, paszportów roślin, świadectw fitosanitarnych),
- możliwości odraczania terminów wnoszenia opłat za czynności urzędowe;
- możliwości wnioskowania do MRiRW o wystąpienie do KE o dopuszczenie do obrotu materiału siewnego o obniżonej zdolności kiełkowania;
- przeprowadzania wzmożonej kontroli w punktach obrotu środkami ochrony roślin znajdujących się na terenach podtopionych, pomocy w zagospodarowaniu/utylicacji zamoczonych środków ochrony roślin;
- pobierania prób do wykonania niezbędnych analiz laboratoryjnych w celu oceny zagrożenia środowiska skażeniem pestycydami, azotanami, azotynami oraz metalami ciężkimi.

14. możliwość skorzystania z działań Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie:

- obsługi w pierwszej kolejności producentów działających na terenach objętych powodzią (np. w zakresie kontroli świeżych owoców i warzyw przeznaczonych na eksport, wydawania świadectw jakości handlowej);
- odraczania terminów wnoszenia opłat/rozkładać na raty opłaty z tytułu dokonywania oceny jakości handlowej na wnioski producentów, w indywidualnych przypadkach;

- pomocy podmiotom rolnictwa ekologicznego i producentom regionalnym przy odtwarzaniu dokumentów zniszczonych w trakcie powodzi.

15. możliwość skorzystania z działań Głównego Inspektoratu Weterynarii w zakresie pomocy w zaopatrzeniu w pasze; przeprowadzaniu dezynfekcji oraz utylizacji padłych zwierząt; zwalczania owadów na terenach popowodziowych.

III. Nowe instrumenty w ramach PROW 2007-2013 w trakcie przygotowania

1. W ramach przygotowanego pakietu zmian Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 wprowadzono do Programu nowe działanie: „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych”. Pomoc w ramach tego działania przeznaczona będzie na inwestycje w gospodarstwach rolnych, uszkodzonych w wyniku klęsk żywiołowych. Pomoc przyznawana będzie tym beneficjentom, w których gospodarstwach, w wyniku wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego, nastąpiły straty w środkach trwałych służących do produkcji rolnej (budynki, budowle, maszyny, urządzenia, inwentarz żywy, plantacje wieloletnie w tym sady) w wysokości równej co najmniej kwocie 10 tys. zł i 30% strat w wartości produkcji rolnej. Kwota pomocy będzie mogła wynieść do 130% wartości szkód, jednakże nie więcej niż 300 tys. zł w okresie trwania PROW 2007-2013 i jednocześnie maksymalnie 90% poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji. Przewiduje się objęcie pomocą ok. 4 - 6 tys. gospodarstw. Budżet działania wyniesie 100 mln. euro.

2. Ponadto w ramach przygotowanych zmian zwiększono również poziom refundacji kosztów do 80% w działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” dla gospodarstw dotkniętych zniszczeniami tj., dla gospodarstw w których wyszacowano minimum 30% strat wartości produkcji rolnej i nie mniej niż 10 tys. zł w odniesieniu do strat w majątku trwałym.

Uruchomienie pomocy w zakresie określonym powyżej wymaga jeszcze prac przygotowawczych i prawdopodobnie rozpocznie się w październiku br.

^[1] ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, z późn. zm.) art. 40 ust. 2 i 3

^[2] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. (Dz.U. Nr 132, poz. 889)

^[3] decyzje Rady Ministrów z dnia 25 maja 2010 r.

^[4] ustawa z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z maja i czerwca 2010 r. (Dz. U. nr 123, poz. 835, z późn. zm.)

^[5] ustawa z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z maja i czerwca 2010 r. (Dz. U. nr 123, poz. 835, z późn. zm.)

^[6] ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.); uchwała Nr 87/2010 Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.).

^[7] art. 41a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.) oraz przepisów o pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

^[8] rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. Nr 22, poz. 121, z późn. zm ; uchwała Nr 87/2010 Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.).

^[9] uchwała Nr 87/2010 Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.).

^[10] ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150, poz. 1249, z późn. zm.)

^[11] Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2007 r. w sprawie rodzajów dowodów potwierdzających działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności (Dz. U. Nr 46, poz. 308 z późn. zm.), ostatnio zmienione rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 lipca 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie rodzajów dowodów potwierdzających działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności (Dz. U. Nr 129 poz. 866).

Wersja do druku